

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Гресь Юлія Олегівна РЕФЛЕКСИВНЕ МИСЛЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО.....	504
Загородній Ігор Вікторович ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ПЕРЕВІРКИ НА ПОЛІГРАФІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ КАДРОВОГО ДОБОРУ НА СЛУЖБУ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ	506
Колодіна Анна Сергіївна ЩОДО ПИТАННЯ АЛГОРИТМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	508
Хижняк Євген Сергійович, Холод Олег Володимирович ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	511
Чіпко Наталія Василівна, Лисяк Назар Васильович РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ	512
Шишацька Юлія Олегівна ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	515
Чернов Олександр Віталійович МОДУС ОПЕРАНДІ ЯК ВИЗНАЧНА КРИМІНАЛІСТИЧНА КАТЕГОРІЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ УМИСНИХ ВБИВСТВ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	519
Єленич Світлана Ігравівна ОДЕСЬКА КРИМІНАЛІСТИЧНА ШКОЛА: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МОДЕЛІ ОБ'ЄДНАННЯ ВЧЕНИХ.....	521
Стаурська Олександра Миколаївна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ КІБЕРПРОСТОРУ	524
Абу Еласал Анна Олександрівна ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ОСІБ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЮ ДОХОДІВ ВІД КОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	526
Алексеева Ліна Леонідівна ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	528
Бершавська Анастасія Сергіївна ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЗНАЧУЩОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОСОБНИЦТВОМ АГРЕСОРУ	530
Горобець Євген Вікторович ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	531
Єлхін Олексій Володимирович ЦИФРОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ФОРМА ВИКОРИСТАННЯ ДОХОДІВ, СФОРМОВАНИХ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	533
Кривда Людмила Русланівна ДОПОМОГА СУДОВО-МЕДИЧНОГО ЕКСПЕРТА (СПЕЦІАЛІСТА) В ОГЛЯДІ ТРУПА НА МІСЦІ ПОДІЇ	535
Кухарук Ігор Миколайович ІНСТИТУТ АДВОКАТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ФОРМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ЗМАГАЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	537
Кучеров Дмитро Сергійович ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДІО- ТА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ОСОБИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПОДАТКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	539
Луцюк Роман Петрович СТРУКТУРА ТА ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПІЗНАННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	541
Макогін Ірина Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ	543
Мурашко Анастасія Сергіївна МОДЕЛІ ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА-ПРОФАЙЛЕРА В МЕЖАХ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	545
Наумович Ігор Сергійович ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НЕБЕЗПЕЧНИХ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ	546
Паламарчук Олексій Олександрович ЩОДО ПИТАННЯ НАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ У СКЛАДІ ЗЛОЧИННОГО УГРУПУВАННЯ.....	548
Пишненко Ірина Юрївна КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	551

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ ЯК ЕЛЕМЕНТА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОНТРАБАНДИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Важливою складовою криміналістичної характеристики контрабанди культурних цінностей є такий її елемент, як особа злочинця. Для даної категорії кримінальних правопорушень це обумовлюється тим фактом, що знання орієнтуючої інформації щодо таких осіб впливає на особливості здійснення співробітниками правоохоронних органів виявлення та розслідування даного виду злочинної діяльності. Висунення версій, визначення тактичних завдань та обрання і реалізація конкретних оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та тактичних операцій при розслідуванні контрабанди культурних цінностей багато в чому залежить не лише від характеристики предмету злочинного посягання та способу вчинення контрабанди, але й від інформації про особу злочинця.

У криміналістичній літературі поняття «особа злочинця» є узагальнюючим та використовується для позначення осіб, що виконують різні ролі у певній злочинній схемі. Актуальним такий підхід є саме для контрабанди культурних цінностей в силу того факту, що поряд із особами, які діють самотійно, значна кількість зазначених правопорушень вчиняється саме злочинними угрупованнями. І суспільна небезпечність та розмір збитків, які завдаються як окремим фізичним особам, так і державі, у наслідок вчинення контрабанди культурних цінностей, є надзвичайно великим. Обумовлюється це ще й тим фактом, що у випадку вчинення такої контрабанди злочинним угрупованням мова, зазвичай, йдеться про систематичний характер такої злочинної діяльності.

На нашу думку, дослідження характеристики особи злочинця, що вчиняє контрабанду культурних цінностей, вимагає вивчення та розробки характеристик усіх потенційно можливих учасників таких злочинних схем, зокрема:

- організатор контрабанди культурних цінностей;
- «крадій» – виконавець, діяльність якого спрямована на протиправне заволодіння певними культурними цінностями, що стануть предметом контрабанди;
- посередник, який діє на території розміщення культурних цінностей, які стануть предметом злочинного посягання;
- «кур'єр» – виконавець, роль якого полягає у незаконному переправленні культурних цінностей через кордон;
- посередник, який діє на території функціонування незаконного ринку збуту крадених культурних цінностей або знаходження потенційного покупця/замовника;
- покупець/замовник культурних цінностей, що являються предметом контрабанди;
- особи, що забезпечують можливість вчинення контрабанди культурних цінностей: особи, які відповідно до виконуваних ними обов'язків мають доступ до культурних цінностей та можуть певним чином сприяти незаконному заволодінню такими предметами; особи, які займаються підркобою супровідних документів для культурних цінностей; представники митниці та/або прикордонної служби; «банкіри», які забезпечують незаконну передачу грошових коштів за культурні цінності.

Криміналістична характеристика означених категорій злочинців вимагає визначення їх біологічних, соціальних та психологічних ознаки, тобто побудови певної інформаційно-пошукової моделі (криміналістичного портрета), яким можуть керуватися у своїй діяльності співробітники правоохоронних органів. В. В. Тіщенко пропонує відносити до біологічних ознак особи злочинця такі, як: антропологічні відомості (стать, раса, національність, вік, зріст,

розміри частин тіла); анатомічні характеристики (опис зовнішності, особливі прикмети тощо); функціональні характеристики: (хода, жестикуляція, міміка, мова та ін); біохімічні ознаки (склад крові, слини, сперми, запахи). До соціальних ознак особи злочинця вчений відносить: загальнодемографічні відомості (місце народження, національність, етнічне походження, соціальне походження та статус, освіта, участь у різних громадських подіях та релігійних організаціях, служба у збройних силах тощо); сімейно-побутові відомості (склад сім'ї, батьки, родичі, матеріальне становище, житлово-побутові умови, місце проживання, різні соціальні зв'язки, знайомства, оточення, хобі та захоплення тощо); професійно-трудова характеристика (спеціальність, професія, рід занять, уміння та навички); антисоціальні властивості (притягнення до адміністративної відповідальності, вчинення кримінального правопорушення вперше чи наявність злочинного професійного досвіду). Серед психологічних ознак особи злочинця він виділяє: психологічні властивості (інтелектуальний рівень, психічний та емоційний стан, відчуття, сприйняття події, мислення, увага, почуття, воля, пам'ять, темперамент, передбачувані мотиви і цілі злочину, статеві властивості та схильності, особливості поведінки під час вчинення злочину та безпосередньо після нього); психопатологічні властивості (ознаки психічних відхилень і патологій, сексуальні девіації) [1, с.47-48]. Слід зазначити, що перелічені ознаки особи є найбільш загальним та широким, тому при розробці інформаційно-пошукових портретів злочинців, що вчиняють контрабанду культурних цінностей, необхідно відштовхуватися від їх ролей та місця у злочинній схемі. Наприклад, якщо інформація про загальнодемографічні відомості не буде мати принципового значення, то, наприклад, дані про сімейно-побутові, професійно-трудова, а також антисоціальні властивості особи можуть бути враховані та використані співробітниками правоохоронних органів у своїй діяльності.

Список використаних джерел

1. Тіщенко В. В., Ващук О. П., Гресь Ю. О., Колодіна А. С. Методика і тактика розслідування злочинів : навч.-метод. посіб. 4-те вид., допов. й уточ. Одеса : Юрид. літ., 2019. 108 с.

Ключові слова: контрабанда культурних цінностей, досудове розслідування, криміналістична характеристика, особа злочинця.

Keywords: smuggling of cultural values, pre-trial investigation, forensic characteristics, identity of the criminal.

Якимович Роман Іванович

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності

ВСТАНОВЛЕННЯ ТА ПОШИРЕННЯ ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ ЯК КОМПЛЕКСНА ФОРМА ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У межах наук кримінально-правового циклу проблематика дослідження різних форм та типів організованої злочинної діяльності завжди привертала увагу значної кількості вчених. Необхідно відзначити, що вказані дослідження, як правило, проводилися за трьома основними напрямками: *по-перше*, вивчення організованої злочинності як соціального явища та формування стратегічних моделей превентивної діяльності щодо мінімізації його негативного впливу на соціально-економічні процеси; *по-друге*, формування криміналістичних методик розслідування організованих форм злочинної діяльності, а також моделей їх своєчасного виявлення та документування у межах теорії оперативно-розшукової діяльності; *по-третє*, вивчення як окремого феномену професійної злочинності, а також моделей побудови організованих злочинних угруповань різних типів та із відповідними формами базової злочинної діяльності. Безумовно, що наявний теоретичний доробок вчених сформував підвалини як для